

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผล การปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

พระอภิสิทธิ์ วงศ์เมืองจันทร์
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
อีเมล: apisit1502@gmail.com

ธารินทร์ รสานนท์
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
อีเมล: apisit1502@gmail.com

Received : August 2, 2021 Revised : September 28, 2021

Accepted : December 20, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร 2) ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียน 4) หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่สามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 167 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.67-1.00 มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์อย่างง่ายและการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครู โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง (r ระหว่าง .237-.537, $p < .01$) และหลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม สามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูได้ ร้อยละ 33.50 น้ำหนักการทำนายเป็น .111, .134, .200 และ .120 ตามลำดับ

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงานวิชาการของครู,

THE RELATIONSHIP BETWEEN GOOD GOVERNANCE OF ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF TEACHERS ACADEMIC PERFORMANCE IN BANGNA DISTRICT UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION.

Phar Apisit Wongmeangjan

College of Management University of Phayao

Email: apisit1502@gmail.com

Tharin Rasanond

College of Management University of Phayao

Email: apisit1502@gmail.com

Abstracts

The purposes of this research were to 1) study the good governance implemented by school administrators in Bang Na district 2) the effectiveness of teachers' academic performance in schools, 3) the relationship between good governance implemented by school administrators and the effectiveness of teachers' academic performance and 4) the elements of good governance of school administrators that could forecast the effectiveness of teachers' academic performance in Bangna district under Bangkok Metropolitan Administration. The samples were 167 school teachers in 7 Bangna district under Bangkok Metropolitan Administration of year 2562. The research instrument was a set of 5 rating scale questionnaires which 0.67-1.00 content validity and 0.98 reliability. The statistics used in data analysis were percentage, means, standard deviation, simple correlation and multiple linear regression. The research found that there were high level of good governance implemented by school Administrators and the effectiveness of teacher's academic performance. The relationship between good governance implemented by school administrators and the effectiveness of teachers' academic performance had positive relationship at medium level ($r=.237-.537$, $p<.01$) in overall and each aspects. The research results also showed that the participation, the economy, the rule of law and the ethics could forecast the effectiveness of teachers' academic performance at 33.50%, β of the predictors were .111, .134, .200 and .120 respectively.

Keywords: Good Governance, Effectiveness, Teacher Academic Performance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักธรรมาภิบาล ถือเป็นหลักของการบริหารสาธารณะที่ให้ความสำคัญกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับประชาชนเพื่อมุ่งให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีเกิดความสงบสุขโดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (อัมภางค์ ปาณิกบุตร, 2559, สือออนไลน์)

นอกจากการบริหารในส่วนของภาครัฐในการปกครองการบริหารบ้านเมืองแล้ว เราจะเห็นได้ว่า แม้แต่ในด้านการศึกษาก็นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดไว้ในมาตรา 6 ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในประเทศไทยมีหน่วยงานที่จัดการศึกษาอยู่หลายหน่วยงานและหลายระดับ โรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาและให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน พัฒนาคนไทยทุกคนให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกตามมาตรา 9(2) มาตรา 41 มาตรา 42 ได้กำหนด ทิศทางการจัดการศึกษาของชาติ ได้มุ่งให้การจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 6-22) ที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาบูรณาการนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ตามภารกิจ 4 ประการ ได้แก่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ ตามมาตรา 39 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา)ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาและผู้เรียนได้รับประโยชน์ตามมา คือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ยกย่องสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ซึ่งนอกจากผู้บริหารแล้ว ยังมีครูผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติงานวิชาการซึ่งประกอบไปด้วย ภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกัน ซึ่งกล่าวในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือว่ามีสำคัญอย่างมากในโรงเรียน เพราะเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

โดยภาพรวม พบว่า กำลังเป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานของครู สามารถทำให้ครูเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานวิชาการหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำงานวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนและศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่สามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียน เพื่อนำผลการวิจัยไปเสนอแนะในการวางแผนการพัฒนางานวิชาการของครูในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตบางนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่สามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 297 คน ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางนา โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์ โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์ โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์ โรงเรียนวัดบางนาออก โรงเรียนวัดบางนาใน โรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ และโรงเรียนอานวยกนกศิริอนุสรณ์

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 167 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลปจารุ, 2548, หน้า 51) สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ได้ศึกษาเนื้อหา ดังนี้ **ตัวแปรต้น** ได้แก่ องค์ประกอบตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า และ**ตัวแปรตาม** ได้แก่ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียน 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวน 297 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 โดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน ธาณินทร์ ศิลปจารุ, 2548, หน้า 51) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 167 คน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์ โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์ และโรงเรียนศรีเอี่ยมอนุสรณ์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 คน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอานวยกนกศิริอนุสรณ์ โรงเรียนวัดบางนาใน โรงเรียนรุ่งเรืองอุบลมณี และโรงเรียนวัดบางนาออก ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ชุด มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียนที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร คือ การใช้หลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่าเป็นแบบมาตราประมาณค่า ตามแนวคิดของ Likert 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นแบบมาตราประมาณค่าตามแนวคิดของ Likert 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารและประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. กำหนดขอบเขตของเนื้อหา และข้อคำถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยพิจารณาถึงแนวคิดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และค่านิยมศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้เทคนิค IOC ของคำถามแต่ละข้อแล้วนำข้อมูลหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ แล้วนำมาพิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะของกลุ่มประชากรที่คล้ายกัน จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

7. นำแบบสอบถามที่ได้ นำไปทดลองใช้ มาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดย การหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังนี้ การใช้หลักธรรมชาติ=0.98 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของครู=0.98 รวมความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่า=0.98 และนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือการเก็บข้อมูล จากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 คน ได้รับแบบสอบถาม คืนจำนวน 167 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอน ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน โดยใช้ความถี่และร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้หลักธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมชาติของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

5. การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักธรรมชาติของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติค่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม นำเสนอดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

หลักธรรมาภิบาล	n=167		ระดับการใช้	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. หลักคุณธรรม	4.31	0.54	มาก	1
2. หลักนิติธรรม	4.23	0.60	มาก	4
3. หลักความโปร่งใส	4.22	0.59	มาก	5
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.29	0.58	มาก	2
5. หลักความรับผิดชอบ	4.27	0.58	มาก	3
6. หลักความคุ้มค่า	4.11	0.75	มาก	6
รวม	4.24	0.61	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.24$) และเมื่อพิจารณารายด้าน ก็พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลทุกด้านในระดับมากเช่นเดียวกัน ($4.11 \leq \bar{X} \leq 4.31$) โดยใช้หลักคุณธรรมมากเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=4.31$) รองลงมาคือหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.29, 4.27, 4.23, 4.22, 4.11$ ตามลำดับ)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม นำเสนอดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครู	n=167		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.63	0.45	มากที่สุด
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.52	0.50	มากที่สุด
3. การวัดผลและประเมินผล	4.50	0.54	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน	4.40	0.60	มาก
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.30	0.58	มาก
รวม	4.47	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$) และเมื่อพิจารณา

รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง $(4.30 \leq \bar{X} \leq 4.63)$ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.63$) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.52$) การวัดผลและประเมินผล ($\bar{X}=4.50$) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.40$) และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=4.30$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับ

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	n=167						
	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6
ประสิทธิผล (Y)	1.000						
หลักคุณธรรม (X1)	.327**	1.000					
หลักนิติธรรม (X2)	.401**	.331**	1.000				
หลักความโปร่งใส (X3)	.305**	.237**	.345**	1.000			
หลักการมีส่วนร่วม (X4)	.465**	.280**	.372**	.537**	1.000		
หลักความรับผิดชอบ (X5)	.335**	.251**	.260**	.360**	.499**	1.000	
หลักความคุ้มค่า (X6)	.420**	.238**	.341**	.429**	.422**	.436**	1.000

หมายเหตุ : ** = $p < .01$

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r ระหว่าง .237–.537)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์หาค่าการถดถอยพหุคูณ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณขององค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครู

ตัวแปรทำนาย	ค่าสถิติ		
	ค่าเบต้า (β)	ค่าที (t)	ค่าพี (p)
หลักคุณธรรม	.111	2.00	.05
หลักนิติธรรม	.134	2.54	.01
หลักความโปร่งใส	-.030	-.52	.61
หลักการมีส่วนร่วม	.200	3.17	.00
หลักความรับผิดชอบ	.029	.51	.61

หลักความคุ้มค่า	.120	2.70	.01
-----------------	------	------	-----

หมายเหตุ : ค่า $R = .579$, ค่า $R\text{-square} = .335$, $p < .01$

ตัวแปรถูกทำนาย : ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของครู

จากตารางที่ 4 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 33.50 ($R = .579$, $R\text{-square} = .335$) โดยตัวแปรที่ทำนายดี คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = .200$, $p = .00$) หลักความคุ้มค่า ($\beta = .120$, $p = .01$) หลักนิติธรรม ($\beta = .134$, $p = .01$) และหลักคุณธรรม ($\beta = .111$, $p = .05$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการใช้หลักธรรมาภิบาล และได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในระดับสูงสุดคล้อยกับแนวคิดการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดหลักพื้นฐานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548) โดยทั่วไปสถานศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ทั้ง 6 ประการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนภรณ์ ส่งเสริมและสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสรชัย ชยธมฺโม (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารและพัฒนาการจัดการเรียนของสถานศึกษา ถ้านำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาจะทำให้การบริหารงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะหลักธรรมาภิบาลยึดหลักการดำเนินงานที่มีหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า นำมาใช้ในการบริหารซึ่งเป็นการบริหารการปกครองที่ดีที่ทุกๆ ส่วนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม เหมาะที่จะนำมาใช้ในการจัดการบริหารงาน ทำให้หน่วยงานนั้นสามารถพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพได้

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนตระหนักถึงการปฏิบัติงานวิชาการและให้ความสำคัญกับงานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภา วงษ์นาคเพ็ชร (2553) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ สุภารส และชิตชัย สนั่นสัย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนให้ความสำคัญและนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก มาใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนในระดับหนึ่งซึ่งยังไม่สูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัย พิมพรรณ รักดีอุรณ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิระศักดิ์ ขุนอินทร์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ พบว่า ระดับธรรมาภิบาลในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักธรรมาภิบาลทุกด้านมีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสามารถทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรมและหลักคุณธรรม สอดคล้องกับแนวคิด หลักธรรมาภิบาลของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ที่ผู้บริหารโรงเรียนได้นำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ในด้าน หลักการมีส่วนร่วม อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงาน เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ร่วมแสดงทัศนะร่วมเสนอปัญหาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรงเรียนได้ หลักความคุ้มค่า อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการแนะแนวทางแก้ไขปัญหการทำงาน หรือแก้ไขปัญหาลักษณะเฉพาะหน้า ที่เกิดขึ้นจากการทำงานของหน่วยงานและมีการบริหารจัดการที่ได้ผลงานที่คุ้มค่า หลักนิติธรรม อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยมีความคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้ที่เข้ามาใช้บริการและมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และหลักคุณธรรม อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการสรุปรายงานรายรับรายจ่ายต่าง ๆ อย่างเปิดเผยต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว เพลินพิศ ธรรมรัตน์และระพีพรรณ ร้อยพิลา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน พบว่าหลักการกระจายอำนาจ หลักการรับผิดชอบหลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการตอบสนอง หลักมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิผล หลักนิติธรรมและหลักความโปร่งใสมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระดับมาก ดังนั้นในภาพรวมผู้บริหารจึงควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานวิชาการของครูในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น

กว่าเดิม หลักธรรมาภิบาลที่ควรพัฒนา ปรับปรุง ปฏิบัติให้มากขึ้น เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญของงาน โดยมีการจัดบุคคลให้เหมาะสมกับงานที่ทำ และมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ

2. ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้น ครูควรพัฒนาหรือปรับปรุง ในเรื่องของการเผยแพร่สื่อเทคโนโลยีที่ผลิตขึ้นและพัฒนาให้เพื่อนครู ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. ผลการวิจัย พบว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรนำหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ครูนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการปฏิบัติงานฝ่ายต่างๆและการปฏิบัติตนต่อไปด้วย

4. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักธรรมาภิบาลที่สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวิชาการของครู ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานวิชาการของครู ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรเพิ่มการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 4 ด้าน ให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารไปใช้กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และการบริหารงบประมาณ

2. ควรศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา การปฏิบัติงานของครูในเขตการศึกษาต่างๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการ.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ขจรศักดิ์ ว่องไว, เพลินพิศ ธรรมรัตน์และระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (Online). 1 (1), 140-147.

จิรศักดิ์ สุภารส และชิตชัย สนั่นเสียง. (2560). การศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาล

- ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.วารสาร
วิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ. 4 (1), 47-53.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน
บริษัทเอ็น วาย ฟิล์ม จำกัด.
- พิมพ์พรณ รักดีอุธรณ์. (2556). ธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
สถานีตำรวจนครบาลคันนายาว. (สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศิลปศาสตร เกริก), 74 – 90.
- รัตนารณ ส่งเสริมและสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2559). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.วารสารบริหาร
การศึกษาบวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 16(1), 238-251
- สรรัช ชยธมโม,พระ. (2558). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารสถานศึกษา. วารสารครุศาสตร์
ปริทรรศน์ฯ, 2(3), 139–146.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง
(พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ :
ไอเดีย สแควร์.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2554). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย
ศิลปากร. 1(2), 119-126.
- อัษฎางค์ ปาณิกบุตร. (2559). ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี. สืบค้นเมื่อ 19
กันยายน 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.